

Finnpartnership

Kehitysvaikutuksia - vuoden 2009
liikeyhteistyösuostukihakemusten II,
viimeinen seurantaraportointi

17.1.2013

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	2
1. Liikekumppanuustukihankkeiden toteutuksen seuranta	4
2. Myönnettyjen liikekumppanuustukihankkeiden kehitysvaikutuksia	5
2.1. Hankkeiden onnistuminen	6
2.2. Hankkeiden taloudellinen tuottavuus	7
2.3. Investoinnit kohdemaan	8
2.4. Hankkeiden työllistämisaikutukset	8
3. Kehitysvaikutusten raportointi	9
4. Teknologian ja tietotaidon siirto	10
5. Koulutus	10
6. Sosiaaliset vaikutukset	11
7. Vaikutukset naisten työllistymiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon	13
8. Yleinen infrastruktuuri	14
9. Markkinat ja tuotantorakenne	14
10. Ympäristövaikutukset	15
11. Tuonti	16
12. Uuden yhtiön perustaminen	17
13. Alihankintasuhteen muodostaminen	18
14. Suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi	18
15. Jatkohankkeet	19

17.1.2013

Tiivistelmä

Raportoinnin kohteena oli 52 hanketta, joille maksettiin liikekumppanuustukea yhteensä 1 451 900,49 euroa. 52 hankkeesta kaksi oli aiempien hankkeiden jatkohakemuksia. Tässä raportoidaan pääasiassa vuonna 2009 ensimmäisen liikekumppanuustukihakemuksensa jättäneistä 50 yrityksestä. Raportin viimeisessä luvussa (luku 15.) raportoidaan erikseen jatkohankkeista. 50 yrityksestä 16 on investoinut yhteensä vähintään 35 719 568 euroa, mikä on yli kaksikymmentäneljä kertaa maksetun liikekumppanuustuen verran.

Seurantaraportoinnin perusteella 24 hanketta 50 hankkeesta (48 %) on onnistunut hyvin. Osa onnistuneista hankkeista oli vielä raportointivaiheessa keskeneräisiä, mutta etenivät suunnitelman mukaan, joten niiden voidaan olettaa toteutuvan kokonaisuudessaan tulevaisuudessa. Ensimmäisenä raportointivuonna (2010) onnistuneiksi arvioitujen määrä oli 33 (66 %), toisena (2011) 30 (60 %) ja nyt kolmantena vuonna (2012) 24 (48 %). Osassa jäljelle jäävistä hankkeista onnistuminen ei ole vielä varmaa; kuusi hanketta on kesken ja neljää hanketta on lykätty.

Hankkeista 15 on jo tässä vaiheessa tuottavia. Lisäksi onnistuneista, kesken olevista tai lykättyistä hankkeista, jotka eivät tällä hetkellä ole tuottavia tai eivät ole pystyneet arvioimaan hankkeen tuottavuutta, 13 uskoo siihen, että hankkeet tulevat olemaan tuottavia tulevaisuudessa.

50 hankkeesta 28 yritystä raportoi hankkeen positiivisista työllistämisaikutuksista. Suoraan ja epäsuorasti on työllistetty yhteensä noin 1 672 henkilöä. Suorista työpaikoista uusia on 884 kpl. Uusia työpaikkoja on syntynyt keskimäärin 37 per suoraan työllistävä yritys, mikä on hieman enemmän verrattuna vuoden 2011 seurantaraportointiin (30 henkilöä/ suoraan työllistävä yritys), ja huomattavasti enemmän verrattuna vuoden 2008 hankkeisiin (22 henkilöä/ suoraan työllistävä yritys). 20 tällä hetkellä työllistävästä yrityksistä arvioi kuitenkin työllistävänsä yhteensä 657 ihmistä nykyistä enemmän seuraavien kahden vuoden aikana, mikä edelleen parantaisi hankkeiden kokonaistyöllistämisaikutuksia. Myös kahdeksan sellaista yritystä, jotka eivät tällä hetkellä työllistä ketään, arvioivat työllistävänsä kahden vuoden kuluessa.

Naistyöntekijöiden määrä on 518, eli 40,4 % työpaikoista, ja työllistämiensä naisten määrästä raportoi 18 yritystä. Naistyöntekijöiden määrä on lähes kaksi kertaa vuoden 2008 hankkeiden naistyöntekijöiden määrän verran sekä vuoden 2006 hankkeista lähtien korkein raportoitu naistyöntekijöiden lukumäärä. Lisäksi 26 yritystä on raportoinut joko vaikuttaneensa positiivisesti naisten työllistymiseen tai työoloihin tai raportoinut hankkeen suotuisasta vaikutuksesta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Alla olevassa taulukossa on kooste yritysten ilmoittamista kehitysvaikutuksista.

Kehitysvaikutuksia	%
teknologian ja tietotaidon siirto	72 %
koulutus	72 %
sosiaaliset vaikutukset	44 %
yleinen infrastruktuuri	24 %
markkinat ja rakenne	68 %
ympäristövaikutukset	42 %

17.1.2013

Teknologian ja tietotaidon siirron osuus on pienentynyt hieman verrattuna vuoden 2008 hankkeisiin, jolloin 75 % yrityksistä raportoi teknologian ja tietotaidon siirrosta. On kuitenkin huomattava, että osa hankkeista, jotka eivät raportoineet teknologian ja tietotaidon siirrosta, ovat vielä käynnistysvaiheessa.

Jopa 72 % hankkeista on sisältänyt koulutusta. Koulutus on useimmiten ollut työssä oppimista sekä projektin johdon koulutusta.

Kaikissa 22 yrityksessä, jotka raportoivat sosiaalisista vaikutuksista, maksetaan keskimääräistä parempia palkkoja, mikä on useimmin esiintyvä sosiaalinen vaikutus. Muita jonkin verran esiintyviä sosiaalisia vaikutuksia ovat majoitusmahdollisuuksien tarjoaminen työntekijöille (4 hanketta) sekä HIVin/AIDSin ennaltaehkäisyyn liittyvät ohjelmat (4 hanketta).

12 yritystä raportoi hankkeidensa tuottamista kehitysvaikutuksista kohdemaan yleiseen infrastruktuuriin. Raportoinnin mukaan eniten hankkeet vaikuttivat ICT-systeemien parantumiseen.

68 % yrityksistä raportoi kohdemaan markkinoihin ja niiden rakenteisiin kohdistuneista kehitysvaikutuksista. Useimmin ilmoitettuja kehitysvaikutuksia olivat mm. kilpailun vahvistuminen ja parantunut tuotteiden laatu.

21 yritystä eli 42 % raportoi hankkeen muista ympäristövaikutuksista. Merkittävimpiä ympäristövaikutuksia olivat sosiaalisten ja ympäristöstandardien lisääntynyt noudattaminen sekä lisääntynyt tietoisuus kansainvälisistä sosiaalisista standardeista suomalaisessa yrityksessä.

32 hankkeesta, joissa tarkoituksena oli perustaa uusi yhtiö kohdemaan, 11:ssä oli perustettu uusi yritys. Lisäksi yksi yritys, jonka hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena ei ollut yrityksen perustaminen, on perustanut uuden yrityksen kohdemaan. Perustetuista 12 yhtiöstä kolme on tyypiltään yhteisyrityksiä ja yhdeksän tytäryrityksiä. Yksi yritys on alun perin perustanut yhteisyrityksen, mutta ottanut yhtiön sittemmin kokonaan haltuunsa, ja kyseessä on nykyisin tytäryritys.

Ensisijaisesti tuontihankkeiksi rekisteröityjä hankkeita oli viisi. Näistä kaksi hanketta oli onnistuneita ja raportoi aloittaneensa tuonnin. Lisäksi yhdessä hankkeessa tuonti aloitettiin, mutta edellisen raportoinnin jälkeen se on keskeytetty. Näiden lisäksi kahdeksassa muussa hankkeessa oli aloitettu tuonti, eli kaikkiaan kymmenen hanketta raportoi tuontia. Kaikki tuontia raportoineet hankkeet ovat onnistuneet kasvattamaan kohdemaan kumppaniyrityksen tietoisuutta EU:n tai Suomen tuontivaatimuksista.

Alihankinnasta raportoi 9 hanketta, joista kolmella se oli ollut pääasiallisena tavoitteena. Lisäksi yksi yritys oli aiemmin käynnistänyt alihankinnan kohdemaassa, mutta sittemmin se on lopetettu. Kaikissa hankkeissa alihankintasuhde oli johtanut alihankittujen tuotteiden korkeampaan laatuun.

Vaikka yksikään hanke ei ollut hakenut tukea ympäristöteknologian pilotointiin, kahdessa hankkeessa pilotoitiin suomalaista ympäristöteknologiaa kohdemaassa. Toinen hankkeista onnistui hyvin alkuperäisessä tavoitteessaan ja toinen hankkeista onnistui osittain.

17.1.2013

1. Liikekumppanuustukihankkeiden toteutuksen seuranta

Tässä raportissa on kuvattu vuonna 2009 myönnettyjen liikekumppanuustukien kohteina olleiden hankkeiden toteutus perustuen yritysten seurantaraporteissa antamiin tietoihin hankkeidensa vuoden 2012 syksyyn mennessä saavutetuista vaikutuksista. Seurantaraporttikaavakkeet (seurantaraportti II) on toimitettu yrityksille kesällä 2012. Nämä tuen saajat ovat nyt täyttäneet kaikki raportointivelvoitteensa eivätkä enää tämän jälkeen raportoi edistyksistään operaattorille.

Vuoden 2009 liikekumppanuustuen saajat raportoivat operaattorille seuraavasti:

- Loppuraportti maksatuspyynnön yhteydessä (viimeistään syyskuussa seuraavana vuotena siitä, kun hakemus on käsitelty operaattorin tukikomiteassa), tässä tapauksessa vuoden 2010 lopulla,
- Seurantaraportti I (loppuraporttia seuraavana vuonna), tässä tapauksessa vuoden 2011 lopulla¹, sekä
- Seurantaraportti II (ensimmäistä seurantaraporttia seuraavana vuonna), tässä tapauksessa vuoden 2012 lopulla².

Raportointivelvollisuus on syntynyt tuen saajalle tuen saajan ja operaattorin välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti. Jos tuen saaja ei ole täyttänyt raportointivaatimuksia, on operaattorilla ollut oikeus vaatia liikekumppanuustuen takaisinmaksua. Ne tuen saajat, joille ei ole suoritettu maksatusta, eivät ole raportointivelvollisia.

Seurantaraportointi perustuu asiakkaiden seurantalomakkeissaan antamiin tietoihin, ja niissä esitetyt asiat ovat näin ollen heidän subjektiivisia mielipiteitään hankkeen toteutuksesta. Epäselvissä tapauksissa ollaan asiakkaaseen oltu myös yhteydessä sähköpostitse tai puhelimitse. Kaikkia annettuja tietoja ei ole kuitenkaan erikseen tarkistettu.

Hankkeet rekisteröidään niiden pääasiallisen tavoitteen mukaan; esimerkiksi hankkeessa, jossa tavoitteina ovat sekä yhteisyrityksen perustaminen, ympäristötekniikan pilotointi että paikallisen työvoiman kouluttaminen, se rekisteröidään yhteisyrityshankkeeksi. Monissa hankkeissa kuitenkin tehdään useampia toimintoja, ja seurannassa hankkeen onnistumista arvioidaan kokonaisvaltaisesti myös muiden tavoitteiden osalta. Mikäli siis hankkeessa on tehty tai tehdään useampia toimintoja, raportoidaan seurantaraportoinnissa hankkeesta useammassa kuin yhdessä kohdassa.

Samaa raportointipohjaa käytetään niin suuryritysten investointihankkeisiin, alihankintahankkeisiin kuin pieniin kehitysmaatuontihankkeisiin. Joskus yritykset vastaavat, että hankkeella ei ole ollut vaikutusta tietyllä mittarilla, mutta toisinaan muun raportoinnin ja viestinnän perusteella voidaan päätellä, että tilanne ei todellisuudessa ole tämä. Yritykset eivät aina osaa arvioida hankkeensa kehitysvaikutuksia tietyllä osa-alueella, tai heillä ei ole niistä tarkkaa tietoa. Lisäksi arviot voivat vaihtua riippuen siitä, mitä hankkeessa on viime aikoina tapahtunut tai kuka seurantaraportin täyttää. Joidenkin seurantaraportointilomakkeen kysymysten sanamuotoja on tänä vuonna muokattu väärinymmärrysten

¹ Vuoden 2008 hankkeet raportoivat samaan aikaan viimeisen kerran (seurantaraportti II).

² Vuoden 2010 hankkeet (vanhojen ehtojen mukaiset hankkeet) raportoivat samaan aikaan ensimmäisen kerran (seurantaraportti I).

17.1.2013

vähentämiseksi. Lisäksi käytössä on edelleen lomakkeeseen viime vuonna lisätty, hankkeen nykytilanteesta tiedusteleva vapaa tekstikenttä. Selvissä väärinymmärryksissä tai epäselvissä tilanteissa on asiakkaaseen oltu yhteydessä, jotta vastaus on voitu kirjata oikeanlaiseksi.

2. Myönnettyjen liikekumppanuustukihankkeiden kehitysvaikutuksia

Vuonna 2009 tukikomiteassa käsiteltiin 96 hankehakemusta ja 77:lle myönnettiin tukea yhteensä 4 154 403 euroa. Yhdeksälle tuen saajalle myönnettiin jatkoaika, joten heidän osaltaan tuki erääntyi vasta syyskuussa 2011. Lisäksi 16 tuen saajaa ei pyytänyt maksatusta, ja näin ollen raportointivaade seurantaraportoinnin osalta koski vain 52 liikekumppanuustuen saajaa. 52 maksatusta pyytäneestä hankkeesta kaksi oli aikaisempien hankkeiden jatkohakemuksia³, ja näin ollen hanketuloksista raportoitaessa hankemäärä on 50 hanketta. Jatkohankkeista raportoidaan erikseen raportin viimeisessä luvussa. 50 hankkeesta yrityksille maksettiin liikekumppanuustukea yhteensä 1 430 945,33 euroa⁴. Vuonna 2012 lähetettiin kaikille 52:lle vuoden 2009 tuen saajalle toinen seurantaraportointilomake. Tämä raportointilomake oli viimeinen, eivätkä yritykset enää tämän jälkeen raportoi hankkeidensa edistymisestä. 52 yrityksestä yksi ei ole palauttanut seurantaraporttia, koska yritys on tehnyt konkurssin.

Liitteeseen 2 on koottu vuoden 2009 hankkeiden raportoidut tulokset vuosina 2010-2012. Hankkeet on tuloksien lisäksi jaoteltu neljään luokkaan kohdemaan DAC-luokituksen⁵ ja hakijayrityksen koon mukaisesti. DAC1-luokka viittaa vähiten kehittyneisiin maihin ja DAC4-luokka puolestaan ylemmän keskitulotason kehitysmaihiin. Listauksessa on käytetty apuna vuonna 2009 käytössä ollutta listausta, joka eroaa joidenkin maiden osalta nykyisestä.

Nämä 50 yritystä raportoivat etabloitumisestaan⁶ operaattorille liitteessä 2 olevan taulukon mukaisesti. Hankkeet, joiden tilanne on ennallaan, eli muutosta edellisestä vuodesta seuraavaan vuoteen ei ole tapahtunut, ovat samassa taulukon kohdassa kuin edellisenä vuotena. Muutaman hankkeen kohdalla hankkeen tilanteen tulkinta on muuttunut edellisestä raportoinnista, koska hankkeesta on saatu lisätietoja. Jos muutosta on tapahtunut huonompaan tai parempaan, edellisen vuoden raportointiluokituksen alle on lisätty uusi rivi ja hanke siirretty sille.

³ Yksi jatkohakemushankkeista on vuoden 2007 hankkeen jatkohakemus ja toinen vuoden 2008 hankkeen jatkohakemus. Näiden hankkeiden onnistumisesta on raportoitu vuosien 2007 ja 2008 kehitysvaikutusraportoinnissa. Jatkohankkeista on kerrottu lisää kappaleessa 15.

⁴ Liikekumppanuustukea maksettiin vuonna 2009 kaikkiaan 1 451 900,49 euroa, josta jatkohankkeiden osuus oli 20 955,16 euroa.

⁵ Kohdemaiden jaottelu neljään luokkaan perustuu OECD:n *DAC List of ODA Recipients* -listaukseen kehitysmaista.

⁶ Etabloituminen tarkoittaa tässä kaikkia pitkäaikaisen liikekumppanuuden muotoja eli yhteisyritys, tytäryhtiö, pitkäaikainen osto- tai alihankintasopimus, huoltoyritys, franchise- ja lisensiointisopimus, suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi jne.

17.1.2013

2.1. Hankkeiden onnistuminen

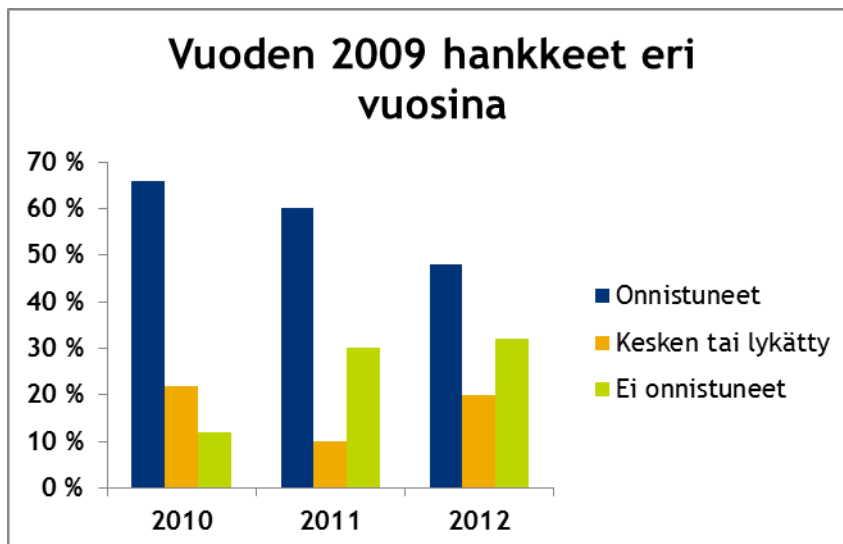
Vuonna 2012 tehdyn toisen seurantaraportoinnin perusteella 24 hanketta 50 hankkeesta on kahden vuoden jälkeen hyvissä voimissa. Ensimmäisenä vuonna onnistuneiksi arvioitujen määrä oli 33 (66 %), toisena 30 (60 %) ja kolmantena 24 (48 %) hanketta.

Taulukko 1. Vuoden 2009 hankkeiden (50 kpl) tilanne vuosina 2010-2012

LKT-hankkeet	2010 (kpl)	%	2011 (kpl)	%	2012 (kpl)	%
Onnistuneet	33	66 %	30	60 %	24	48 %
Kesken tai lykätty ⁷	11	22 %	5	10 %	10	20 %
Ei onnistuneet	6	12 %	15	30 %	16	32 %
Yhteensä	50	100 %	50	100 %	50	100 %

Onnistuneiden hankkeiden lisäksi osa hankkeista on edelleen osittain kesken. Hankkeet, joissa kohdemaahan on etabloiduttu⁸, on määritelty onnistuneiksi, vaikka hankkeen alkuperäistä tavoitetta ei olisikaan vielä täysin saavutettu. Lisäksi hankkeet, jotka etenevät sujuvasti ja raportoinnin perusteella arvioidaan tavoitteen toteutuvan lähiaikoina, on määritelty onnistuneiksi. Tämän vuoden seurantaraportoinnin mukaan kuusi hanketta on vielä kesken. Mikäli kaikki kuusi hanketta onnistuisivat, nousisi onnistuneiden hankkeiden osuus 60 %:iin. Kolme viime vuonna onnistuneiksi tulkituista hankkeista on tänä vuonna merkitty olevan kesken, koska hankkeet eivät ole juurikaan edenneet viime raportoinnin tilanteesta. Keskenkäynteisten hankkeiden lisäksi neljä yritystä on lykännyt hankettaan. Kahdessa tapauksessa hanke on viime vuonna merkitty onnistuneeksi, mutta vuoden aikana yritykset ovat päättäneet lykätä hankettaan. Yhdessä tapauksessa hanke on viime vuonna ilmoitettu lopetetuksi, mutta tänä vuonna yritys ilmoitti lykänneensä hanketta. Kolmen ensimmäisen vuoden kehitys on esitetty kuvassa 1. Lisää taulukoita hankkeiden toteutumisesta on esitetty liitteessä 3.

Kuva 1. Vuoden 2009 hankkeiden tilanne eri vuosina.

⁷ "Hanke kesken" tarkoittaa, että etabloituminen ei ole vielä tapahtunut, mutta sitä kohti pyritään edelleen aktiivisesti. "Hanke lykätty" puolestaan tarkoittaa, että jostakin syystä etabloitumista on jouduttu lykkäämään myöhempään ajankohtaan.

⁸ Etabloituminen tarkoittaa tässä kaikkia pitkäaikaisen liikekumppanuuden muotoja eli yhteisyritys, tytäryhtiö, pitkäaikainen osto- tai alihankintasopimus, huoltoyritys, franchise- ja lisensiointisopimus, suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi jne.

17.1.2013

Alla olevassa taulukossa on lueteltuna hankkeiden alkuperäiset tavoitteet ja kohdemaassa lopulta toteutuneet liikekumppanuuden muodot.

Taulukko 2. Pitkäaikaisen liikekumppanuuden muoto (suunniteltu sekä toteutunut)

Pitkäaikaisen liikekumppanuuden muoto	Kpl	%	%
Tytäryritys tai yhteisyritys (perustettu)	11 ⁹ +1	22 %	24 %
Tytäryritys tai yhteisyritys (ei perustettu)	21 ¹⁰	42 %	
Alihankinta (aloitettu)	3+6 ¹¹	6 %	18 %
Alihankinta (ei aloitettu)	0	0 %	
Huolto ym. (toteutunut)	1 ¹²	2 %	2 %
Huolto ym. (ei toteutunut)	1	2 %	
Lisäarvoinen kehityskaupunki (aloitettu)	2 ¹³ +8	4 %	20 %
Lisäarvoinen kehityskaupunki (ei aloitettu)	3	6 %	
Muu (toteutunut) ¹⁴	5+2	10 %	14 %
Muu (ei toteutunut) ¹⁵	3 ¹⁵	6 %	
Yhteensä	50+17	100 %	134 %

Taulukossa ovat sekä hankkeiden ensisijaiset että muut tavoitteet. Taulukossa ensimmäinen kappalemäärä viittaa hankkeisiin, joissa alkuperäinen tavoite on saavutettu. Sen lisäksi taulukkoon (esim. +1) on kirjattu hankkeet, joissa on saavutettu jotakin muuta alun perin suunnitellun sijaan tai lisäksi. Hankkeet, jotka eivät ole vielä toteutuneet eivätkä tule toteutumaan lähitulevaisuudessa, on laskettu ”ei toteutunut” -luokkaan. ”Ei toteutunut” -luokkaan on siten luettu myös hankkeita, jotka voivat vielä tulevaisuudessa toteutua. 17 (34 %) hankkeessa tehtiin lopulta muutakin, kuin mitä oli alun perin suunniteltu tehtävän, ja mihin oli haettu tukea. Esim. moni yhteisyrityshanke oli aloittanut myös alihankinnan tai tuonnin.

2.2. Hankkeiden taloudellinen tuottavuus

Taloudellinen tuottavuus on tärkeässä osassa hankkeen onnistumisen ja näin ollen myös kehitysvaikutusten toteutumisen osalta. Yrityksiltä kysytään tämän vuoksi arvioita hankkeiden tuottavuudesta. Hankkeensa arvioi kohtalaisen tuottavaksi seitsemän ja tuottavaksi kahdeksan yritystä. Tuottamattomaksi hankkeensa arvioi 18 yritystä, ja erittäin tuottamattomaksi kaksi yritystä. Tuottamattomaksi voidaan olettaa myös hanke, joka yrityksen konkurssin takia on lopetettu. Tämän lisäksi 14 yritystä ilmoitti, että tuottavuutta ei voida tällä hetkellä arvioida.

Kolmesta onnistuneesta hankkeesta, jotka raportoinnin mukaan eivät ole tällä hetkellä tuottavia, yritykset arvioivat, että hankkeet ovat eriasteisilla todennäköisyyksillä tuottavia tulevaisuudessa. Yksi yritys, jonka hanke on kesken, kertoo hankkeen olevan jo nyt tuottava. Kahden keskeneräisen tai lykätyn

⁹ Kolmessa hankkeessa yritys on perustettu, mutta toiminta ei ole vielä lähtenyt käyntiin toteutuksen haastavuuden vuoksi. Lisäksi yhtä hankkeista on lykätty toistaiseksi.

¹⁰ Viidessä hankkeessa yhteis- tai tytäryrityksen perustaminen on suunnitteilla tulevaisuudessa. Kolmessa hankkeessa yhteis- tai tytäryritystä ei ole perustettu, mutta etabloituminen on tapahtunut muulla tavalla.

¹¹ Lisäksi yhdessä hankkeessa alihankinta aloitettiin, mutta on myöhemmin lopetettu. Kyseinen yritys ei ole tässä raportissa ilmoittanut alihankinnasta.

¹² Viime vuonna raportoiduista kahdesta huoltohankkeesta toinen on lopetettu.

¹³ Yhtä viime vuonna raportoiduista kolmesta tuontihankkeesta on lykätty ja tuonti keskeytetty toistaiseksi.

¹⁴ Muu sisältää kolme koulutushanketta, franchising-hankkeen ja mobiilipalveluhankkeen. Lisäksi kaksi ekstrahanketta käsittää kaksi partnerien avulla toteutettua hanketta.

¹⁵ Yksi hankkeista ei ole vielä toteutunut ja kaksi hanketta on kokonaan lopetettu.

17.1.2013

hankkeen kohdalla yritykset arvioivat hankkeiden olevan tulevaisuudessa melko todennäköisesti tai erittäin todennäköisesti tuottavia.

2.3. Investoinnit kohdemaahan

Seurantaraportoinnissa 16 yritystä raportoi investoinneista kohdemaahan. Yhteensä yritykset olivat investoineet 35 719 568 euroa. Investoinneista raportoineista 16 hankkeesta 15 on aikaisemmin mainittuja onnistuneita, toiminnassa olevia hankkeita, ja yhtä hankkeista on lykätty.

Investoinneista raportoineista 16 hankkeesta kaksi raportoi toimintojensa olevan kohtalaisen tuottavia ja seitsemän tuottavia. Kaksi hanketta puolestaan raportoi, ettei hanke ole tuottava tällä hetkellä, ja viiden hankkeen tämänhetkistä tuottavuutta ei voida arvioida. Näistä seitsemästä hankkeesta yksi arvioi, että hanke on tulevaisuudessa tuottava erittäin todennäköisesti, ja neljä arvioi hankkeen olevan tuottava tulevaisuudessa melko todennäköisesti. Lisäksi yksi yritys ilmoitti, että hankkeen tulevaa tuottavuutta ei voida arvioida. Yhden yrityksen mukaan hanke ei todennäköisesti tule olemaan tuottava tulevaisuudessakaan.

2.4. Hankkeiden työllistämisvaikutukset

Positiivisia työllistämisvaikutuksia raportoitiin olevan yhteensä 28 hankkeessa 50:stä, ja yhteensä hankkeissa työllistettiin 1 672 henkilöä.

Hankkeen suorista työllistämisvaikutuksista raportoi 24 yritystä eli 48 % kaikista hankkeista. Raportoinnin mukaan hankkeet työllistivät suoraan yhteensä 1 283 henkilöä. Liikekumppanuustukihakemusta tehdessään työllistämistä raportoineet yritykset olivat arvioineet työllistävänsä suoraan noin 2 133 henkeä. Työpaikoista 884 oli uusia. Uudet työpaikat ovat lisääntyneet 223:lla viime vuoteen verrattuna. Tosin hankkeiden kokonaistyöllistämisvaikutukset ovat vuodessa vähentyneet 45 henkilön verran. Työllistämistä raportoineet hankkeet ovatkin osaksi eri hankkeita kuin viime vuonna. Kaksi hanketta, jotka vielä viime vuonna raportoivat suorasta tai epäsuorasta työllistämistä, eivät enää työllistä. Seitsemän muuta hanketta ilmoittaa nyt työllistävänsä vähemmän kuin ennen. Vastaavasti neljä uutta hanketta kuitenkin ilmoittaa nyt työllistämistä, ja monien jo viime vuonna työllistäneiden hankkeiden työllistämismäärät ovat lisääntyneet.

24:stä suorista työpaikkoja tarjonneista hankkeista 20 on edelleen hyvissä voimissa, ja hankkeista kolme on osin kesken, joten niiden tarjoamien työpaikkojen määrä saattaa kasvaa tulevaisuudessa. Työllistävästä yrityksistä 20 arvioikin työllistävänsä 657 henkilöä nykyistä enemmän seuraavien kahden vuoden aikana. Myös kolme sellaista yritystä, jotka eivät tällä hetkellä työllistä ketään, arvioivat työllistävänsä yhteensä 137 ihmistä kahden vuoden kuluessa. Lisäksi yksi yritys, joka ei tällä hetkellä työllistä, arvioi työllistävänsä vuoden kuluessa 10 henkilöä, mikäli hanke saadaan käyntiin lähitulevaisuudessa.

Suorasta työllistämistä raportoineista 24 yrityksestä yksi, joka ilmoitti työllistäneensä yhden henkilön, on keskeyttänyt hankkeensa toistaiseksi. Lisäksi kaksi hanketta, jotka ovat ilmoittaneet työllistäneensä yhteensä viisi henkilöä, ovat lopettaneet hankkeen. Raporttien perusteella ei kuitenkaan pystytä sanomaan, ovatko hankkeen luomat työpaikat kohdemaassa säilyneet.

17.1.2013

Lisäksi 12 yrityksessä on työllistetty epäsuorasti. Kolme yrityksistä on työllistänyt ainoastaan epäsuorasti, ja yhdeksän on yllämainittuja yrityksiä, jotka työllistävät myös suoraan. Epäsuorasti luotuja työpaikkoja oli yritysten omien arvioiden mukaan noin 389. Epäsuorasta työllistamisestä raportoineet ovat hakuvaiheessa arvioineet työllistävänsä epäsuorasti 790 henkilöä.

Kaksi toiminnassa olevista hankkeista ei ilmoita työllistämisaikutuksista. Toinen hankkeista on muun pitkäaikaisen sopimussuhteen solmimiseen tähtäävä hanke. Hanke on vielä kesken, ja yritys arvioi työllistävänsä ihmisiä kahden vuoden kuluessa. Toisessa hankkeista tavoitteena oli yhteisyrityksen perustaminen, mutta hanke onkin toteutettu muulla tavoin. Lisäksi yksi lykätty hanke ilmoitti tarkoituksenaan olleen työllistää ihmisiä, mutta rahoitusvaikeuksien vuoksi eivät siihen pysty¹⁶.

3. Kehitysvaikutusten raportointi

Osana seurantaraportointia yritykset ovat raportoineet kehitysvaikutuksista, joita heidän hankkeellaan on ollut kohdemaassa. Kehitysvaikutukset on raportoitu asteikolla 1-5 luvuissa 4-10 ja asteikolla 0-5 luvuissa 11, 13 ja 14, joista

- 0 = not at all eli ”ei lainkaan” (luvut 11, 13 ja 14)
- 1 = to a small extent eli ”hieman”
- 2 = to some extent eli ”jonkin verran”
- 3 = to a moderate extent eli ”kohtalaisesti”
- 4 = to a great extent eli ”paljon”
- 5 = to a very great extent eli ”huomattavasti”

Hankkeista on luvuissa 4-10 ilmoitettu hankkeiden määrä, joissa kyseistä kehitysvaikutusta on arvioitu olevan, sekä keskiarvo kyseisen kehitysvaikutustekijän määrästä hankkeissa (yrityksiä, jotka ovat vastanneet kysymykseen ”ei lainkaan”, ei siis ole huomioitu). Tuonti-, alihankinta- ja pilotoitinkohdissa (luvut 11, 13 ja 14) on ilmoitettu kaikkien tuonti-, alihankinta- tai pilotoitinhankkeiden keskiarvo, vaikka jotkut yrityksistä olisivat vastanneet kysymykseen ”ei lainkaan”.

Aiemmin vuosina yritysten on ollut hankala hahmottaa, että seurantaraportointilomakkeessa ollaan kiinnostuneita yrityksen aikaansaamista kehitysvaikutuksista, vaikka ne saattavat tuntua pieniltä verrattuna koko yhteiskunnan laajuisiin vaikutuksiin. Osittain tästä syystä jotkut hankkeet eivät ole aiemmin vastanneet mitään osaan kehitysvaikutuskysymyksistä. Viime vuonna seuranta tarkennettiin, ja yrityksille on painotettu, että raportoinnissa tulisi mainita myös pienistä kehitysvaikutuksista. Tarkan seurannan ja ohjeistuksen ansiosta kaikki yritykset ovat nyt vastanneet kaikkiin kehitysvaikutuksia koskeviin kysymyksiin.

¹⁶ Yritys ei myöskään ollut mielissään, koska LK-tukea ei voi käyttää rekrytointiin.

17.1.2013

4. Teknologian ja tietotaidon siirto

50 hankkeesta 36 (72 %) raportoi hankkeeseen liittyneen teknologian ja tietotaidon siirtoon liittyviä kehitysvaikutuksia. Tämä on hyvä tulos, sillä suomalaisten yritysten avulla tehtävän kehitysyhteistyön yksi tarkoitus on hyötyä heillä olevasta osaamisesta siirtämällä teknologiaa ja tietotaitoa sitä tarvitseviin kehitysmaihin. Teknologian ja tietotaidon siirto on myös tärkeässä asemassa YK:n vuosituhattavoitteissa¹⁷. Tarkempi taulukko teknologian ja tietotaidon siirrosta on koottuna alla.

Taulukko 3. Teknologian ja tietotaidon siirtyminen¹⁸

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Teknologian siirto kohdemaihin	24	2,54	5	7	6	6	0
Johdon toimiminen ekspatriaatteina kohdemaassa yli vuoden ajan	8	2,25	4	1	1	1	1
Yrityksen organisaatioon liittyvän tietotaidon siirtoa	20	2,85	3	7	2	6	2
Johdon rakenteen tietotaidon siirtoa	19	3,11	2	5	2	9	1
Talousjohtamisen tietotaidon siirtoa	16	2,94	2	4	4	5	1
Markkinointitietotaidon siirtoa	27	2,37	8	7	7	4	1
Jakelu- ja logistiikkatietotaidon siirtoa	22	2,09	9	6	4	2	1
Tuotantoteknologian tietotaidon siirtoa	23	2,78	6	4	4	7	2
Ympäristöteknologian tietotaidon siirtoa	16	2,00	7	4	4	0	1
Tutkimus & kehitys -tietotaidon siirtoa	22	2,00	11	4	4	2	1
Standardisointitietotaidon siirtoa	17	2,00	8	4	3	1	1
Työoloihin ja työskentelytapoihin liittyvän tietotaidon siirtoa	25	2,72	7	5	4	6	3
Tietotaidon siirtoa kohdemaasta Suomeen	12	2,17	4	5	1	1	1

Useimmat hankkeet raportoivat teknologian tai tietotaidon siirrosta ainoastaan muutamalla osa-alueella. Joukossa oli kuitenkin myös kuusi hanketta, jotka raportoivat teknologian ja tietotaidon siirtymisestä kaikilla paitsi yhdellä osa-alueella. Kappalemäärissä mitattuna eniten on kohdemaahan siirretty markkinointiin sekä työoloihin ja työskentelytapoihin liittyvää tietotaitoa sekä hankekohtaista teknologiaa.

5. Koulutus

Hankkeissa tehtävän koulutuksen tavoitteena on kohdemaan työväestön henkisen pääoman lisääminen. 50 hankkeesta 36 (72 %) raportoi hankkeeseen liittyneen koulutusvaikutuksia. Tarkempi taulukko koulutusvaikutuksista on koottuna seuraavalla sivulla.

¹⁷ <http://www.un.org/millenniumgoals/global.shtml>

¹⁸ Keskiarvo laskettu niistä hankkeista, jotka ovat raportoineet teknologian ja tietotaidon siirrosta kyseisellä mittarilla mitattuna.

17.1.2013

Taulukko 4. Koulutusvaikutukset mittareittain.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Työssäoppimista	29	2,93	5	8	4	8	4
Eryityisiä koulutusohjelmia	25	2,56	9	3	3	10	0
Ulkoisia koulutuskursseja	12	2,17	4	3	4	1	0
Expatriaattiasiantuntijoiden tuottamaa koulutusta	21	2,29	9	4	1	7	0
Suomalaisen emoyhtiön tuottamaa koulutusta	26	2,85	3	8	6	8	1
Omia koulutustiloja	16	2,44	4	6	1	5	0
Projektin johdon koulutusta	27	2,52	7	8	4	7	1
Paikalliselle yhteisölle tarjottua tietoisuuden lisäämistä tai koulutusta	22	2,45	7	4	5	6	0

35 niistä hankkeista, jotka raportoivat hankkeella olleen koulutusvaikutuksia, raportoivat niitä useammilla kuin yhdellä mittarilla mitattuna. Yhdeksän hankkeista raportoi koulutusvaikutuksista jokaisella mittarilla. Koulutus on sisältänyt eniten työssä oppimista, projektin johdon koulutusta sekä suomalaisen emoyhtiön tuottamaa koulutusta.

6. Sosiaaliset vaikutukset

Hankkeen sosiaalisia vaikutuksia kohdemaan yhteiskuntaan arvioidaan työolosuhteiden ja työntekijöille tarjottujen sosiaalietuuksien kautta. Erityisistä sosiaalisista vaikutuksista kysymisen lisäksi yrityksiltä kysyttiin, noudattavatko ne kohdemaassa paikallista työlainsäädäntöä ja työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöä, kansainvälisiä sopimuksia työehdoista ja kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja tai muita vapaaehtoisia sosiaalisen vastuun standardeja tai työterveys- ja työturvallisuusstandardeja.

Kaikkien raportointivelvollisten yritysten vastausten yhteenveto lainsäädännön, sopimusten ja standardien noudattamisesta yrityksissä on koottuna alla.

Taulukko 5. Lainsäädännön, sopimusten ja standardien noudattaminen.

Mittari	Kyllä	Ei	Ei työllistä
Työntekijän oikeudet ja työehdot: paikallinen työlainsäädäntö	28	0	22
Kansainväliset sopimukset (esim. ILO:n ydinsopimukset mm. lapsi- ja pakkotyövoiman kieltämisestä)	23	5	22
Muut vapaaehtoiset sosiaalisen vastuun standardit	15	13	22
Työterveys ja turvallisuus: paikallinen työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntö	28	0	22
Kansainväliset työterveys- ja työturvallisuusstandardit (esim. IFC Performance Standards)	20	8	22
Muut vapaaehtoiset työterveys- ja työturvallisuusstandardit	15	13	22

Kaikki työllistävästä yrityksistä ilmoittavat noudattavansa paikallista työlainsäädäntöä. 82 % työllistävästä yrityksistä noudattaa myös kansainvälisiä sopimuksia työntekijöiden oikeuksista ja työehdoista. Yhteensä viidessä työllistävässä hankkeessa ei noudateta kansainvälisiä sopimuksia työntekijöiden oikeuksista ja työehdoista. Yksi näistä yrityksistä kertoo kahdesta eri hankkeestaan, joissa partnereiden kanssa ei ole keskusteltu sopimuksista, koska työ on toimistotyötä. Toisen yrityksen mukaan kyseiset kansainväliset sopimukset eivät koske heidän hankettaan. Lisäksi kaksi yritystä kertoo, etteivät tunne sopimuksia, eikä yrityksillä ole tällä hetkellä resursseja tutustua sopimuksiin. Ne 15 yritystä, jotka noudattavat muita vapaaehtoisia sosiaalisen vastuun standardeja, ovat samoja kuin ne 23 yritystä, jotka ovat ilmoittaneet noudattavansa työntekijöiden oikeuksia ja työehtoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

17.1.2013

Kaikki työllistävästä yrityksistä ilmoittavat, että hankkeessa noudatetaan paikallista työterveys- ja työturvallisuuslainsäädäntöä. 71 % työllistävästä yrityksistä noudattaa myös kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja. Yhteensä 8 työllistävää yritystä ei noudata kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja. Yksi näistä yrityksistä ilmoittaa kahdesta eri hankkeestaan, ettei partnereiden kanssa ole keskusteltu sopimuksista, koska työ on toimistotyötä. Toisen yrityksen mukaan kyseiset kansainväliset sopimukset eivät koske heidän hankettaan. Lisäksi viisi yritystä kertoo, etteivät tunne sopimuksia, eikä yrityksillä ole tällä hetkellä resursseja tutustua sopimuksiin. Näistä hankkeista yhden yrityksen työpajoissa sekä materiaaleja toimittavissa tehtaissa vieraillaan kuitenkin säännöllisesti ja varmistetaan työntekijöiden oikeuksien toteutuminen. Toinen näistä yrityksistä on sopinut paikallisen partnerin kanssa, että hankkeessa noudatetaan vähintään paikallista lainsäädäntöä. Kolmas yrityksistä puolestaan toteaa, että työolot ovat huomattavasti paremmat kuin kohdemaassa yleensä ja vastaavat Suomen työolosuhteita.

Ne 15 yritystä, jotka ovat vastanneet noudattavansa muita vapaaehtoisia työterveys- ja työturvallisuusstandardeja, ovat yhtä lukuun ottamatta samoja kuin ne 20 yritystä, jotka ovat vastanneet noudattavansa kansainvälisiä työterveys- ja työturvallisuusstandardeja.

Osa hankkeista, joissa ei vielä noudateta kansainvälisiä standardeja, pyrkii siihen tulevaisuudessa. Muutama hankkeista raportoi hankkeen olevan niin alkuvaiheessa, ettei standardeja vielä noudateta. Tavoitteena on tulevaisuudessa saavuttaa vähintään kansainvälisten standardien asettama vähimmäistaso.

Lakien, standardien ja sopimusten noudattamisesta raportoinnin lisäksi yrityksiltä kysyttiin muista sosiaalisista vaikutuksista, joita olivat keskimääräistä paremman palkan maksaminen, majoituksen tarjoaminen työntekijöille ja HIVin/AIDSin ennaltaehkäisyyn liittyvät ohjelmat. 22 (79 % työllistävästä, 44 % kaikista hankkeista) yritystä raportoi, että hankkeeseen on liittynyt sosiaalisia vaikutuksia. Taulukot sosiaalisista vaikutuksista ovat alla.

Taulukko 6. Palkkojen maksaminen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Keskimääräistä paremmat palkat	22	2,55	1	10	10	0	1

Taulukko 7. Muut sosiaaliset vaikutukset.

Mittari	Kyllä	Ei	Ei työllistä
Työntekijöille tarjottuja majoitusmahdollisuuksia	4	24	22
Ennaltaehkäiseviä toimia HIViä/AIDSia tai muita kroonisia sairauksia vastaan	4	24	22

Tuloksista selviää, että 83 % suoraan työllistävästä yrityksistä (20/24:stä) maksaa keskimääräistä parempaa palkkaa.

Yksikään yritys ei ilmoittanut, että sosiaalisia kehitysvaikutuksia olisi ollut kaikilla kolmella mittarilla mitattuna. Sosiaalisista vaikutuksista raportoineista hankkeista kahdeksan raportoi sosiaalisia vaikutuksia kahdella mittarilla. Mittareiksi on tässä tapauksessa laskettu HIVin/AIDSin ehkäisemiseen pyrkivät ohjelmat, työntekijöille tarjottavat majoitusmahdollisuudet sekä työntekijöille maksettu keskimääräistä parempi palkka. Mittariksi ei ole laskettu sitä, mitä säädöksiä yritys noudattaa.

17.1.2013

Yrityksiltä kysyttiin erikseen eri tasojen lainsäädännöstä ja standardeista. Mikäli yritys vastasi kieltävästi kysymykseen joidenkin säädösten tai lakien noudattamisesta, kysyttiin yritykseltä, minkä vuoksi he eivät noudata niitä. Yksi mainituista syistä oli, että yrityksellä ei ole tarpeeksi tietoa kansainvälisistä sopimuksista ja standardeista. Liikikumppanuustuen hakijoille tuen hakuvaiheessa tarjottava ympäristö- ja yhteiskunta-asioiden voucher auttaa tässä, eli nostaa tietoisuutta näissä asioissa ja aikaistaa niiden käyttöönottoa ja soveltamista. Tulevaisuudessa voucheria voidaan mahdollisesti tarjota myös hankkeille, joihin tukea on myönnetty jo ennen kuin Y&Y-voucherit otettiin käyttöön.

7. Vaikutukset naisten työllistymiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Hankkeiden vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten työllistymiseen ovat myös sosiaalisia vaikutuksia. Naisten koulutus ja taloudellisen aseman parantaminen vähentää köyhyyttä ja tuottaa hyvinvointia koko yhteisölle. Sukupuolten välisen tasa-arvon lisääminen ja naisten aseman parantaminen ovat keskeisiä YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisen kannalta. Sukupuolten välinen tasa-arvo on myös yksi Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman läpileikkaavista tavoitteista.¹⁹

Hankkeiden työllistämien naistyöntekijöiden määrä on 518²⁰ eli 40,4 % työpaikoista, ja naisia työllisti 18 yritystä. Kaikkiaan naisia työllisti siis 75 % suorasta työllistämisestä raportoineista yrityksistä. 25 (50 %) kaikista hankkeista arvioi, että niillä on ollut positiivinen vaikutus naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin. 24 (48 %) hanketta arvioi myös, että hankkeella on ollut suotuisia vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Yhtä hanketta lukuun ottamatta kaikki positiivisesti sukupuolten väliseen tasa-arvoon vaikuttaneista hankkeista ovat vaikuttaneet positiivisesti myös naisten työllistymiseen ja työoloihin. Positiivisista vaikutuksista naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin tai sukupuolten väliseen tasa-arvoon raportoi yhteensä 26 yritystä.

Yrityksiltä kysyttiin myös, millaisia positiiviset vaikutukset ovat olleet, mikä on myös osaltaan saattanut auttaa määrittelemään, onko hankkeella ollut positiivisia vaikutuksia. Tapoja vaikuttaa positiivisesti naisten työllistymiseen ja työoloihin sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon ovat olleet mm. samapalkkaisuus-periaatteen noudattaminen hankkeessa, yhtäläiset mahdollisuudet kouluttautumiseen, yhteistyö naisryttäjien kanssa, työsopimusten yhtäläisyyden varmistaminen, yhtäläiset edut, paikallisten työntekijöiden kouluttaminen sukupuolten tasa-arvoisuuteen, omien saniteettitilojen järjestäminen molemmille sukupuolille, kaikkien työntekijöiden tasa-arvoinen kohtelu sekä paikallisten naisten palkkaaminen johtotehtäviin. Lisäksi osa yrityksistä ilmoittaa palkkaavansa yhtä lailla naisia kuin miehiä, mikä on kohdemaassa epätavallista ja siten parantaa naisten asemaa kohdemaassa. Osa yrityksistä ilmoittaa työllistävänsä naisia enemmän kuin paikalliset yritykset yleensä. Lisäksi osa hankkeista keskittyy aloille, joilla työntekijät ovat pääasiassa naisia, joten tällaisille aloille kohdistuneet hankkeet vaikuttavat jo sellaisenaan positiivisesti naisten työllistymiseen, minkä lisäksi hankkeista monissa koulutetaan sekä mies- että naistyöntekijöitä.

Yhteenveto yritysten vastauksista on koottuna seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon.

¹⁹ Suomen kehityspoliittinen toimenpideohjelma: Valtioneuvoston periaatepäätös 16.2.2012.

²⁰ Vuosien 2006-2009 hankkeiden korkein määrä työllistettyjä naisia, sekä absoluuttisesti että prosentuaalisesti. Määrä on aiempaa korkeampi kahden tuotannollista toimintaa harjoittavan yrityksen ansiosta. Kumpikin yritys on työllistänyt runsaasti naisia.

17.1.2013

Taulukko 8. Vaikutukset naisten työllistymiseen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Positiivinen vaikutus naisten työllistymiseen ja työolosuhteisiin	25	2,80	6	7	2	6	4
Positiivinen vaikutus sukupuolten tasa-arvoon	24	2,60	7	4	6	5	2

8. Yleinen infrastruktuuri

Yrityksistä 12 (24 %) raportoi hankkeensa tuottaneen kehitysvaikutuksia kohdemaan yleiseen infrastruktuuriin. Lähes kaikki vaikutuksista raportoineet hankkeet raportoivat vaikutuksista ainoastaan yhdellä tai kahdella yleisen infrastruktuurin sektorilla. Yksi hanke raportoi vaikutuksista kolmella yleiseen infrastruktuuriin vaikuttaneella osa-alueella. Yksikään hankkeista ei raportoinut vaikutuksista infrastruktuuriin kaikilla osa-alueilla. Tämä olisikin ollut epätavallista, sillä yleensä hankkeita ei toteuteta paikoissa, joissa ei ole minkäänlaista yleistä infrastruktuuria, minkä lisäksi vain todella harvalla yrityksellä on tarvittavat resurssit kaiken yleisen infrastruktuurin luomiseen tyhjästä. Tulokset on koottu seuraavaan taulukkoon.

Taulukko 9. Vaikutukset yleiseen infrastruktuuriin mittareittain.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Parannusta teissä tai kuljetusreiteissä	1	4,00	0	0	0	4	0
Parannusta energiantuotannossa	1	3,00	0	0	3	0	0
Parannusta ICT-systeemeissä	7	2,00	2	4	0	1	0
Parannusta veden saannissa	2	3,00	0	1	0	1	0
Parannusta jätevesien käsittelyssä	0	0,00	0	0	0	0	0
Parannusta jätehuollossa	1	1,00	1	0	0	0	0
Parannusta lastentarhoissa, kouluissa, sairaaloissa tai terveyskeskuksissa	5	2,60	2	1	0	1	1

Parannukset infrastruktuuriin ovat esimerkkejä kohteista, joihin kehitysmaayritysten on oltava valmiita investoimaan, koska valmista infrastruktuuria ei välttämättä ole. Tyypillistä on myös, että yksi yritys on vaikuttanut yhteen tai muutamaan infrastruktuurin osa-alueeseen, ei kaikkiin. Eniten raportoinnin mukaan oli vaikuttettu ICT-systeemien parantumiseen.

Raportin kysymyksissä on erikseen painotettu, että kysymyksellä tarkoitetaan nimenomaan vaikutuksia yleiseen infrastruktuuriin eikä ainoastaan esimerkiksi hankkeen omaan energiansaantiin tai ICT-systeemeihin. Vuoden 2009 hankkeista aiempaa huomattavasti harvempi hanke on raportoinut vaikutuksista yleiseen infrastruktuuriin, kun aiemmin luvut ovat olleet korkeampia. Tämän vuoksi on syytä olettaa, että tänä vuonna kaikki raportoidut vaikutukset ovat tosiasiaa kohdistuneet yleiseen infrastruktuuriin.

9. Markkinat ja tuotantorakenne

Yksi liikekumppanuustuen tarkoituksista on vaikuttaa kohdemaan markkinoiden ja tuotantorakenteen vahvistumiseen ja monipuolistumiseen ja siten vähentää kehittyvien maiden riippuvuutta yksittäisistä sektoreista. Yrityksistä 34 (68 %) raportoi hankkeen tuottaneen vaikutuksia kohdemaan markkinoihin ja niiden tuotantorakenteeseen. Tulokset on koottu seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon.

17.1.2013

Taulukko 10. Vaikutukset markkinoihin ja niiden tuotantorakenteeseen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Luonut uusien tuotteiden tuotantoa kohdemaassa	18	2,33	7	4	3	2	2
Parantanut kohdemaassa tuotettavien tuotteiden laatua	22	3,14	3	5	3	8	3
Parantanut perushyödykkeiden saatavuutta	12	2,33	5	2	2	2	1
Vahvistanut kilpailua bisnessektorilla kohdemaassa	26	1,96	11	8	4	3	0
Luonut suoraa vientiä kohdemaasta	13	2,00	6	3	3	0	1
Projekti on toteutettu maaseudulla tai teollistumattomassa kaupungissa	14	3,43	2	2	2	4	4
Edesauttanut uuden teollisuudenalan syntyä	12	2,08	7	1	1	2	1
Vahvistanut paikallisten pien- ja suuryritysten välisiä yhteyksiä	13	2,38	5	3	1	3	1
Lisännyt raaka-aineiden tuotantoa kohdemaassa	11	2,55	3	3	2	2	1

Useimmat niistä hankkeista, jotka ilmoittivat hankkeessa olleen markkinoihin ja tuotantorakenteeseen liittyviä kehitysvaikutuksia, raportoivat vaikutuksia olleen useammalla kuin yhdellä mittarilla mitattuna. Vain viisi hanketta raportoi vaikutuksista ainoastaan yhdellä mittarilla mitattuna, ja kolme hanketta ainoastaan kahdella mittarilla mitattuna. Yksikään yritys ei arvioinut, että markkinoihin ja tuotantorakenteeseen liittyviä kehitysvaikutuksia on esiintynyt kaikilla mittareilla mitattuna. Eniten on vahvistettu kilpailua bisnessektorilla kohdemaassa sekä parannettu kohdemaassa tuotettavien tuotteiden laatua.

10. Ympäristövaikutukset

Hankkeiden, joissa käytetään merkittävässä määrin uusiutuvia energianlähteitä ja raaka-aineita, katsotaan erityisesti edistävän kestävästä kehitystä. Myös niillä hankkeilla, jotka lisäävät energiatehokkuutta, joissa tuotetaan ympäristöystävällistä teknologiaa tai käytetään ympäristöystävällistä tuotantoprosessia, katsotaan olevan erityisen hyviä vaikutuksia kestävästä kehityksen kannalta. Kuitenkin kaikilta hankkeilta toimialasta riippumatta edellytetään kokonaisvaltaista ympäristövaikutusten huomioon ottamista ja niistä raportoimista.

Yrityksistä 21 (42 %) raportoi hankkeeseen liittyvistä positiivisista ympäristövaikutuksista. Ympäristöön positiivisesti vaikuttavien hankkeiden määrä on merkittävä, koska läheskään kaikki hankkeet eivät sisällä mahdollisuuksia vaikuttaa suoraan ympäristöön. Kun vuonna 2012 käyttöönotettu ympäristö- ja yhteiskunta-asioiden voucher alkaa vaikuttaa raportoitaviin hankkeisiin, odotetaan sen entisestään lisäävän myönteisiä ympäristövaikutuksia. Tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 11. Hankkeiden ympäristövaikutukset.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Hankkeessa on käytetty uusiutuvia energianlähteitä	5	2,80	1	2	0	1	1
Lisännyt energiatehokkaiden menetelmien ja ympäristöystävällisten raaka-aineiden käyttöä	14	2,29	5	4	2	2	1
Lisännyt investointeja energiatehokkuuteen	11	1,36	8	2	1	0	0
Lisännyt ympäristöystävällisen teknologian tai siihen liittyvien komponenttien tuotantoa	6	2,50	2	2	0	1	1
Hankkeessa on toteutettu ympäristöstrategiaa	15	2,80	4	0	7	3	1
Hankkeen ympäristövaikutuksia on tarkkailtu	15	2,73	4	4	2	2	3
Lisännyt tietoisuutta kansainvälisistä sosiaalisista- ja ympäristöstandardeista suomalaisessa emoyhtiössä	18	2,78	7	4	2	5	0
Lisännyt sosiaalisten- ja ympäristöstandardien noudattamista	19	2,11	9	4	2	3	1

17.1.2013

Useimmin esiintyviä ympäristövaikutuksia olivat sosiaalisten ja ympäristöstandardien lisääntyminen noudattaminen sekä lisääntynyt tietoisuus kansainvälisistä ja sosiaalisista standardeista suomalaisessa yrityksessä. Tähän voi mahdollisesti vaikuttaa se, että kaikilla liikekumppanuustukea hakevilla yrityksillä ei ole ennestään kansainvälistä kokemusta²¹, joten tietoa kansainvälisestä lainsäädännöstä ja standardeista ei välttämättä vielä ole. Liikekumppanuustukea hakevia yrityksiä ei kuitenkaan ole pyydetty raportoimaan mahdollisesta aikaisemmasta kansainvälistymiskokemuksesta.

Niistä hankkeista, jotka ilmoittivat hankkeessa olleen ympäristövaikutuksia, useimmat raportoivat vaikutuksia olleen useammalla kuin yhdellä mittarilla mitattuna. Yksi hankkeista raportoi, että ympäristöön liittyviä kehitysvaikutuksia esiintyi vain kahdella mittarilla mitattuna. Lisäksi yksi hanke raportoi ympäristöön liittyviä kehitysvaikutuksia kaikilla mittareilla mitattuna.

11. Tuonti

Vuoden 2009 50 hankkeesta viisi oli hankkeiden alkuperäisen tavoitteen perusteella tehdyn luokittelun mukaan luonteeltaan tuontihankkeita (vientiä kehitysmaasta). Yhteensä neljä tuontihankkeiksi luokiteltua hanketta raportoi tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista. Viidestä tuontihankkeesta kaksi ei ole vielä aloittanut tuontia. Toista näistä kahdesta hankkeesta on lykätty, toinen puolestaan on vielä kesken, mutta saattaa johtaa tuontiin tulevaisuudessa. Kesken oleva hanke raportoi tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista seurantaraportissaan, sillä vaikutuksia on jo esiintynyt, vaikka tuontia ei vielä ole päästy aloittamaan. Lykätty hanke ei ole raportoinut tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista, koska tuontia ei ole vielä aloitettu. Yksi tuontihankkeista, joka viime seurantaraportin tuloksena tulkittiin onnistuneeksi, on keskeyttänyt tuonnin edellisen raportoinnin jälkeen. Se on kuitenkin raportoinut tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista, koska hankkeessa on aiemmin tapahtunut tuontia.

Tuontihankkeiksi luokiteltujen neljän käynnissä olevan tai tuontia harjoittaneen hankkeen lisäksi kahdeksan hanketta, joita ei ollut luokiteltu tuontihankkeiksi, raportoi tuonnista. Näistä kahdeksasta hankkeesta neljässä hankkeessa tavoitteena oli alun perin yhtiön perustaminen kohdemaahan. Kolme yritystä oli onnistunut yrityksen perustamisessa ja yksi yritys oli yrityksen perustamisen sijaan päättänyt toteuttaa hankkeen tuontina kohdemaasta. Kahdessa hankkeessa alkuperäinen tarkoitus oli alihankinnan aloittaminen ja molemmissa hankkeissa tavoite oli toteutunut, minkä lisäksi hankkeessa oli aloitettu tuonti. Kahdessa muussa hankkeessa alkuperäisenä tavoitteena oli muun pitkäaikaisen sopimuksen solmiminen kohdemaakumppanin kanssa sekä kohdemaahenkilökunnan koulutus.

Jokainen tuontiin liittyneistä kehitysvaikutuksista raportoineista hankkeista raportoi harjoittaneensa tuontia kohdemaasta. Tuontiin liittyvistä kehitysvaikutuksista ei siis raportoinut yksikään hanke, jolla ei ole ollut tuontia kohdemaasta, tai joka ei parhaillaan valmistelee sitä.

Kaiken kaikkiaan tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia raportoi 12 hanketta. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia. Taulukkoon on kerätty kaikki tuontiin liittyviä

²¹ Tietoisuus kansainvälisistä sosiaalisista ja ympäristöstandardeista on lukeutunut merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin myös aiempina vuosina. Suuri osa liikekumppanuustuen hakijoista on pieniä tai keskisuuria yrityksiä, joilla ehkä keskimäärin ei löydy samanlaista kansainvälistä kokemusta kuin suuryrityksiltä. Esimerkiksi vuonna 2008 79 % hakijoista oli PK-yrityksiä (vuonna 2009 81 %, vuonna 2010 84 % ja vuonna 2011 74 %).

17.1.2013

kehitysvaikutuksia raportoineiden hankkeiden vastaukset, ja mukana on aiemmista taulukoista poiketen myös ”ei lainkaan”-kenttä, joka tarkoittaa, että hankkeella ei ole ollut tuontiin liittyviä kehitysvaikutuksia kyseisellä mittarilla mitattuna.

Taulukko 12. Tuontiin liittyvät kehitysvaikutukset

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Tuonnin volyymin kasvu	12	1,92	3	2	3	2	1	1
Tuotujen tuotteiden ympäristö- tai sosiaalisertifiointi	12	0,58	9	2	0	0	0	1
Paremmat tuotteiden pakkaus- tai merkintämenetelmät	12	0,83	7	2	1	2	0	0
Tuotteiden korkeampi laatu	12	2,42	2	2	2	2	3	1
Tuotantolinjan tai -tekniikojen kehittäminen	12	2,17	2	3	1	3	3	0
Kohdemaan kumppaniyrityksen kasvanut tietoisuus EU:n tai Suomen tuontivaatimuksista	12	2,50	0	5	1	1	5	0
Kohdemaan kumppaniyrityksen lisääntynyt pätevyys täyttää EU:n tai Suomen tuontivaatimukset	12	2,75	1	2	2	2	4	1

Taulukon lukujen perusteella kaikki 12 hanketta ovat kasvattaneet kohdemaan kumppaniyrityksen tietoisuutta EU:n tai Suomen tuontivaatimuksista. Lisäksi 92 % tuontihankkeista (11 hanketta 12:sta) on onnistunut lisäämään pätevyyttä täyttää tuontivaatimuksia. Kyseiset vaikutukset ovat liikekumppanuustuki-instrumentin tavoitteena olevia lisäarvoa tuottavia elementtejä²².

12. Uuden yhtiön perustaminen

Vuoden 2009 50 hankkeesta 32:ssa oli tarkoituksena perustaa uusi yhtiö kohdemaahan. Vuoden 2012 seurantaraportissa 12 (24 % kaikista hankkeista, 38 % uuden yhtiön perustamiseen tähtäävistä hankkeista) raportoi perustaneensa uuden yhtiön kohdemaahan. Näistä yrityksistä 11 on sellaisia, joiden hankkeen tarkoituksena on ollut uuden yrityksen perustaminen kohdemaahan, ja lisäksi yrityksen on perustanut yksi sellainen yritys, jonka hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena se ei ollut. Lisäksi kolme hankkeista, joiden tarkoituksena oli perustaa yhteisyritys, on toteutettu muilla tavoin, mutta on mahdollista että yritys tullaan perustamaan tulevaisuudessa. Kahdessa hankkeessa on perustettu edustusto, ja uusi yritys tullaan todennäköisesti perustamaan tulevaisuudessa. Viisi hanketta on kesken, ja on hyvin mahdollista, että näissä hankkeissa tullaan vielä perustamaan uusi yritys kohdemaahan. Myös yksi yritys, jonka tavoitteena ei alun perin ollut uuden yrityksen perustaminen, on perustanut tytäryhtiön kohdemaahan. Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli alihankinnan aloittaminen kohdemaassa, minkä lisäksi hankkeen myötä kohdemaahan on perustettu yritys.

Perustetuista 12 yhtiöstä kolme on tyypiltään yhteisyrityksiä ja yhdeksän tytäryrityksiä. Yksi yrityksistä on alun perin perustanut yhteisyrityksen, mutta ottanut yhtiön sittemmin kokonaan haltuunsa, ja kyseessä on nykyisin tytäryritys. Yksi yhteisyrityksen perustanut yritys on myöhemmin vetäytynyt hankkeesta myymällä perustetun yrityksen kohdemaapartnerilleen, joten yrityksen toiminnan voidaan olettaa edelleen olevan voimissaan. Yhden jo perustetun kohdemaayrityksen toiminta on jouduttu toistaiseksi keskeyttämään yhtiön taloudellisen tilanteen vuoksi. Yhdessä hankkeessa kohdemaayritys on perustettu, mutta hanke on luokiteltu keskeneräiseksi, koska muut selvitystyöt toiminnan käynnistämiseksi ovat vielä kesken. Muut

²² Hanke katsotaan lisäarvoa tuottavaksi, mikäli tuenhakija panostaa kohdemaapartnereiden koulutukseen ja/tai kehittämiseen, sekä tuotantorakenteen monipuolistamiseen, esimerkiksi tuotannon laadun tai työolojen ja -tapojen parantamisen muodossa. Pelkän tuonnin (viennin kohdemaasta) aloittamisen ei yksinään katsota olevan lisäarvollista.

17.1.2013

perustetuista yhtiöistä ovat onnistuneissa, edelleen voimissaan olevissa hankkeissa. 13 hankkeen ei oleteta johtavan yrityksen perustamiseen myöskään tulevaisuudessa, sillä hankkeet on lopetettu.

13. Alihankintasuhteen muodostaminen

Vuoden 2009 50 hankkeesta kolme oli hankkeiden luokittelun mukaan luonteeltaan alihankintahankkeita. Kaikki näistä yrityksistä raportoivat alihankinnasta seurantaraportissaan, joskin yhdessä tapauksista alihankinta on toteutunut hankkeen alkuperäisen tavoitteen näkökulmasta ainoastaan osittain. Näiden alihankintahankkeiden lisäksi kuusi hanketta, joita ei ollut määritelty alihankintahankkeiksi, raportoi alihankinnasta. Kahdessa tapauksessa hanke oli toteutettu alkuperäisen toteutustavan sijaan kokonaan tai osaksi alihankintana. Lisäksi yksi hanke on aiemmin raportoinut alihankinnasta, mutta sittemmin se on lopetettu. Kaikki yhdeksän hanketta ovat edelleen voimissaan. Yhteensä 10 (20 %) kaikista hakijayrityksistä on siis muodostanut alihankintasuhteen kohdemaassa toimivan yrityksen tai yritysten kanssa, ja yhdeksän alihankintasuhdetta on edelleen toiminnassa. Kaikki näistä yhdeksästä alihankintasuhteesta ovat onnistuneissa, edelleen toimivissa hankkeissa.

Yhä toiminnassa olevissa alihankintasuhteissa alihankintana hankittujen tuotteiden loppuasiakkaita ovat viidessä hankkeessa Suomen tai EU:n kansalaiset, yhdessä hankkeessa paikalliset asukkaat ja kolmessa hankkeessa sekä Suomen/EU:n kansalaiset että paikalliset asukkaat. Alla olevassa taulukossa on eritelty alihankinnan luomia kehitysvaikutuksia hankkeissa.

Taulukko 13. Alihankintaan liittyvät kehitysvaikutukset.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Alihankittujen tuotteiden tuotannon volyymin kasvu	9	2,11	1	2	3	2	0	1
Alihankittujen tuotteiden ympäristö- tai sosiaalisertifiointi	9	0,33	8	0	0	1	0	0
Paremmat tuotteiden pakkaus- tai merkintämenetelmät	9	0,89	5	1	2	1	0	0
Tuotteiden korkeampi laatu	9	3,11	0	2	1	2	2	2
Tuotantolinjan tai -tekniikkoiden kehittäminen	9	2,67	1	2	0	3	2	1

Alihankintaan liittyvistä kehitysvaikutuksista tuotteiden laadun parantumiseen, tuotantolinjan tai -tekniikkoiden kehittämiseen ja tuotannon volyymin kasvuun on vaikuttanut määrällisesti eniten yrityksiä.

14. Suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi

Vuonna 2009 hankkeet saivat jo hakea tukea ympäristöteknologian pilotointiin. Vuoden 2009 50 hankkeesta ainoastaan kaksi (4 %) raportoi vuoden 2011 seurantaraportissaan ympäristöteknologian pilotoinnista kohdemaassa. Kumpikaan yrityksistä ei kuitenkaan ole hakenut tukea ympäristöteknologian pilotointiin. Toisen kohdalla on epäselvää, onko hakija tiennyt tukiehtojen muutoksesta, koska hakemus oli lähetetty vanhalla hakemusohjelmalla²³. Viime vuoden seurantaraportoinnin yhteydessä toinen näistä kahdesta hankkeesta raportoi pilotoinnista. Pilotointia tehneiden yritysten määrä on siten kasvanut yhdellä verrattuna viimevuotiseen raportointiin.

Toinen hankkeista on onnistunut alkuperäisessä tavoitteessaan, ja toinen hankkeista on onnistunut osittain.

²³ Suomalaisen ympäristöteknologian pilotointi lisättiin hyväksytyksi hankevaiheeksi maaliskuussa 2008.

17.1.2013

Toinen hankkeista vastasi jokaiseen pilotoinnin onnistumista mittaavaan kysymykseen ”huomattavasti”. Toisenkin hankkeen vastaukset sijoittuivat luokkiin ”jonkin verran”, ”kohtalaisesti”, ”paljon” ja ”huomattavasti”. Tulokset on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 14. Ympäristöpilotoinnin onnistuminen.

Mittari	Hankkeita (kpl)	Keskiarvo	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Kohtalaisesti	Paljon	Huomattavasti
Ympäristötekniikan muokkaaminen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi	2	4,00	0	0	0	1	0	1
Yrityksen arvio pilotoinnin onnistumisesta	2	2,50	0	0	1	0	0	1
Yrityksen arvio teknologian soveltuvuudesta kohdemaahan	2	4,50	0	0	0	0	1	1
Yrityksen arvio teknologian soveltuvuudesta muihin kehittyviin maihin	2	4,50	0	0	0	0	1	1

Näiden kahden hankkeen tulosten perusteella pilotointi oli melko hyvin onnistunut. Huomattavaa kuitenkin on, että pilotointi näytti näissä hankkeissa olevan sivutuote, jota ei ollut suunniteltu, ja johon ei haettu tukea.

15. Jatkohankkeet

Vuoden 2009 hankkeista ainoastaan kaksi oli jatkohakemuksia. Toinen jatkohakemuksista on vuoden 2007 hankkeen jatkohakemus, ja toinen puolestaan vuoden 2008 hankkeen jatkohakemus. Vuoden 2007 hanke, luonteeltaan alihankintahanke, on lopetettu. Vuonna 2011 hanke oli vielä kesken mutta nyt hanke on lopetettu. Yritys ilmoitti, että hanketta saatetaan kuitenkin jatkaa tulevaisuudessa. Toinen hanke, jossa perustettiin tytäryhtiö kohdemaahan, on puolestaan hyvissä voimissa. Tytäryrityshankkeen kohdalla positiivinen tulos oli tiedossa jo ensimmäisen hakemuksen viimeisessä seurantaraportissa.

Koska vuoden 2007 hankkeen jatkohanke on lopetettu, ei siinä ole syntynyt uusia kehitysvaikutuksia sitten viime seurantaraportoinnin. Vuoden 2008 hanke puolestaan raportoi uusista investoinneista. Vuoden 2012 seurantaraportissa yritys ilmoittaa investointien summaksi 20 000 euroa. Yritys arvioi hankkeen kokonaisuudessaan tuottavaksi. Vuonna 2011 yritys työllisti 20 henkilöä ja vuonna 2012 30 henkilöä eli lisäystä on tullut 10 henkilötyövuotta. Tytäryhtiön perustamisen lisäksi hankkeessa on aloitettu alihankinta kohdemaassa. Muilta osin kehitysvaikutusten ei voida arvioida merkittävästi lisääntyneen sitten viime raportin.